

Yç,, QYçf ,, &UW²çY±<,, Àè, ±Uç±H}Q

„~Q1/ÐUçyQ, »QH-2017

कक्षा – आचार्य – १

प्रश्नपत्रम् – ४

गुणाः – ७०

विषयः – साहित्यम् (काव्यवर्गः)

CC 4.2.6 (3)

समयः – ११ तः २

दिनाङ्कः - 13/04/2017

सन्दर्भग्रन्थः – भीष्मविजयम् (५ तः ८ उच्छ्वासाः)

विभागः १

- प्रश्नः १ एकस्य ससन्दर्भं व्याख्यां कुर्वन्तु । ०४
- १ सा तु तं प्रत्याचक्षे भो भीष्म सर्वोऽपि स्वार्थे विमुह्यतीत्येतत्कथं त्वामपि स्पृशति यदि धर्मलोपभयेनैवं शंससि तर्हि प्रतिपद्यस्वात्रते समर्थमुत्तरम् । पितुः प्रीणनाय खलु त्वयैतद्व्रतमारब्धं, न तु गृहाश्रमे दोषदृष्ट्या प्रथमाश्रमे गुणभूयस्त्वदृष्ट्या वा ।
- २ नाहं प्रदास्यामीत्युत्तरयति तस्मिन् पापे प्रतिप्रयाते यदुनाथे युद्धार्थं कुरुक्षेत्रं गतेषूभयेषु सैनिकेषु सैनाधिपत्याय धार्तराष्ट्रेणार्थितो भीष्मः प्रोवाच – न वयं पाण्डवेषु प्रहरेम । अस्माकं रक्षणीया हि ते । द्रौपदेन शिवण्डिना न प्रतियुध्येमहि । स्त्री पूर्वो ह्यसौ ।
- प्रश्नः २ श्रीलक्ष्मणसूरिपरिचयं तच्छैलीं च सविस्तरं लिखत । १२

अथवा

भीष्मविजयः काव्यस्य गद्य साहित्ये स्थानं विवेचयत ।

- प्रश्नः ३ निम्नलिखितेषु द्वौ समाधेयौ । ०४
- १ “यदि स्वकुलस्य श्रेयस्कामोऽसि प्रयच्छ तदा पाण्डवेभ्यो भागम्” इति विवेचयत ।
- २ पञ्चमोल्लासस्य सारो लेख्यः ।
- ३ पितामहभीष्मस्य पात्रपरिचयं लिखत ।
- ४ “शिखण्डी” इत्यस्य परिचयं लिखत ।

विभागः २

- प्रश्नः ४ एकस्य ससन्दर्भं व्याख्यां कुरुत । ०४
- १ तदन्तरेऽन्तरिक्षादवतरन्तो हंसा मानुषवाचाभीष्ममुचुः “भो गाङ्गेय, जानीह्यस्मांस्तव मातुः संदेशहरानृषीन् । शृणु तद्वाचिकम् । ऐ वत्स, काममस्तु ते स्ववंश्ये धर्मसुते पक्षपातः । अस्तु नाम च स्त्री पूर्वेण योद्धुं जुगुप्सा तथापि कथमेवमकाले मुमूर्षुरसि ।
- २ पितामह तव जयोपायमस्माकमुपदिश्य कामं युद्धस्व परस्यार्थे इति पृच्छति तस्मिन् स विहस्याह- वत्स न तं प्रपश्यामि, यः शस्त्रभृतो भीष्मात्प्रसह्यजयमुपाददीत । अवश्यमनुग्राह्यौ भवान् तथापि नायमवसरः ।
- प्रश्नः ५ षष्ठोच्छ्वासस्य सारं वर्णयत । ०८

अथवा

भीष्मस्य शौर्यवर्णनं यथाग्रन्थं विधीयताम् ।

- प्रश्नः ६ यथेच्छं त्रयाणां प्रश्नानामुत्तरं साध्यम् । ०३
- १ कः गाङ्गेयः ?
- २ वैनतेयः नाम कः ?
- ३ भीष्मस्य आद्य नाम किमवर्तत् ?
- ४ कर्णस्य मित्रं कः अवर्तत् ?
- ५ गाण्डीवं धनुः कस्य आसीत् ?

विभाग: ३

- प्रश्न: ७ एकस्य गद्यखण्डस्य ससन्दर्भं व्याख्यां कुरुत । ०४
- १ त्वया सह वाचा व्याहरन्नपि चेतसा तस्य मनस्येवाधुनाऽपि वर्ते । अतः क्षन्तुमर्हसि । इदानीमेवावाभ्यां सभाजयितव्यः स भागवतोत्तमः इति त्वरयन् तेन सह कुरूक्षेत्रमजगाम स योगेश्वरो हरिः ।
- २ न च विप्रस्येव भैक्षादिनापि वृत्तिर्विहिता राजन्यस्य । जघन्या च मुखं पचता समरक्षाधिनः । अवश्यं हन्तव्यश्चाततायी । एवमापद्धर्मपर्यालोचनदापि न किं चिदवद्यम् ।
- प्रश्न: ८ सप्तमोच्छवासस्य सारं सविस्तरं लिखत । ०८

अथवा

- राजधर्मविवेचनं ग्रन्थानुसारं कुरुत ।
- प्रश्न: ९ निम्नलिखितेषु त्रयाणाम् उत्तराणि लिखत । ०३
- १ सप्तमोच्छवासस्य किं नाम वर्तते ?
- २ क्षत्रियस्य कः धर्मः ?
- ३ लक्ष्मीः कस्य वदने न वसति ?
- ४ नित्यो ह्यात्मा केन सदृशः असङ्गः ?

विभाग: ४

- प्रश्न: १० एकस्य ससन्दर्भं व्याख्यां कुरुत । ०४
- १ अथ गणरात्रान्ते उदीचीं प्रति प्रत्यावृत्तेषु सप्तसप्तेः सप्तिषु कृतसंभ्रमो राजा कृष्णं पुरस्कृत्य कुरूक्षेत्रं प्राप्तस्तत्र शरतल्पस्थं भीष्मं प्रणम्य, पितामहं प्राप्तमुत्तरायणम् । शाधि मां इति निवेदयामास ।
- २ धेहि धेहि रथ्यखुरपुटोत्थितधूलिधूसरितं परागरूपितलोललोलम्बकदम्बकविडम्बकनिटिलत-टावलम्बिविलुलितालकावलीचुम्ब्यमानालिकं समराङ्गणालंकरणं मदभियोगाय सचक्रमभिद्रवतस्ते वदनारविन्दं मम हृदयारविन्दे ।
- प्रश्न: ११ अष्टमोच्छवासस्य सारो लेख्यः । १२

अथवा

- भीष्मस्य भगवत्प्रार्थनायाः वर्णनं कुरुत ।
- प्रश्न: १२ चतुर्णां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्तु । ०४
- १ अष्टमोच्छवासस्य किं नाम ?
- २ सप्तसप्तिः नाम कः ?
- ३ वासुदेवः नाम कः ?
- ४ पुण्डरीकाक्षः इति विष्णोः नाम कथम् ?
- ५ सहस्राक्षः कः प्रोक्तः ?
- ६ कः शरतल्पः आसीत् ?